

Ureja: glavni in odgovorni urednik Katarina Smodej in odbor za informiranje, ki ga sestavlja: Ivan Mauser — predsednik, Franc Koporec — podpredsednik in člani: Marinka Farčnik, Slavka Rojina, Francka Hribar, Zlata Marjančič in Dušan Štiglic. Tisk: CP »Gorenjski tisk« v Kranju

LETO XVII. — 7. 11. 1973 — št. 10

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TEKSTILINDUS — KRANJ

tekstilec

IZ VSEBINE:

- Organiziranje temeljnih organizacij združenega dela
- OD — preko 2.200 dinarjev
- Voznikom motornih vozil
- Nesreče nas opozarjajo
- Odličen uspeh naših kegljačev
- Tudi v šahu Tekstilindus prvi
- Sklepi delavskega sveta
- Varno delo s plinom
- Nagradna križanka

Samoupravni sporazum o združevanju v delovno organizacijo

Organiziranje temeljnih organizacij združenega dela

V našem podjetju smo storili pomemben korak na poti k uresničevanju ustavnih dopolnil, katere je sprejela Zvezna skupščina sredi leta 1971. Položen je bil temelj za novo ureditev samoupravljanja v podjetju.

Na zborih delavcev, ki so se vrstili v drugi polovici meseca oktobra t. l., so bili sprejeti sklepi za organiziranje temeljnih organizacij združenega dela.

O temeljnih organizacijah združenega dela smo v našem glasilu že večkrat pisali. Kljub temu pa verjetno ne bo odveč, če ponovno navedemo glavne značilnosti. V smislu ustavnih dopolnil je temeljna organizacija združenega dela tista osnovna organizacijska oblika, v okviru katere delovni ljudje neposredno izvajajo svojo pravico, da na podlagi svojega dela upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije, odločajo o dohodku, urejajo medsebojne odnose in odločajo o drugih vprašanih svojega družbeno-ekonomskega položaja. S tem je dana podlaga in zagotovilo, da se rezultat dela ne odtuji od delavca in da ta ostane neposredno nosilec pravice, da o njem tudi odloča.

Z ozirom na navedeno lahko ugotovimo naslednje značilnosti temeljne organizacije združenega dela:

- da je temeljna organizacija združenega dela osnovna organizacijska oblika združenega dela,
- da temeljna organizacija združenega dela združuje delavce, ki v njej delajo,
- da je delo podlaga za urejanje vseh razmerij v temeljni organizaciji združenega dela,
- da delavci neposredno in enakopravno urejajo ta razmerja,
- da delavci neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja v združenem delu (delovna razmerja),
- da delavci upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije v temeljni organizaciji združenega dela,
- da delavci odločajo o dohodku, katerega je ustvarila temeljna organizacija združenega dela.

Zaradi jasnosti naj poudarimo še, da je temeljna organizacija združenega dela ena izmed pravno-or-

ganizacijskih in samoupravnih oblik organizacije združenega dela. Organizacija združenega dela je namreč skupni pojem za celo vrsto teh organizacijskih in samoupravnih oblik. Zakonski predpisi ne opredeljujejo organizacije združenega dela; točno pa opredeljujejo temeljno organizacijo združenega dela. V prvem členu Zakona o konstituiranju organizacij združenega dela in njihovem vpisu v sodni register je določeno: »Z organizacijo združenega dela so mišljene: temeljna organizacija združenega dela, skupnost temeljnih organizacij združenega dela, delovna organizacija in sestavljena organizacija združenega dela«. Pod pojmom organizacije združenega dela je torej šteti vsako organizirano skupnost, v kateri delavci z družbenimi sredstvi in na temelju samoupravljanja opravljajo neko delo oziroma dejavnost za zadovoljevanje družbenih potreb. Z ozirom na navedeno imamo torej v okviru našega podjetja: 4 temeljne organizacije združenega dela (predilnica, tkalnica, plemenitilnica ter prehrana in oddih). Uprava in energetsko-vzdrževalni obrat pa se organizirata kot Delovna skupnost — Skupne službe. Navedeni deli — zlasti uprava — ne ustvarjajo nove vrednosti, izvršujejo pa dejavnost, ki je pomembna za temeljne organizacije združenega dela. Saj je pravočasno in dobro vzdrževanje strojev in naprav predpogoj uspešne in nemotene proizvodnje. Isto velja tudi za izvrševanje poslov v upravi, kot npr. pravočasna in redna nabava, prodaja, vodenje knjigovodstva in drugo. Bistvena razlika bi bila naslednja: temeljne organizacije združenega dela vrše industrijsko proizvodnjo, izdelujejo novo blago, s tem ustvarjajo novo vrednost ter dosegajo dohodek, katerega potem tudi delijo.

Kot že rečeno in kot nam je vsem dobro znano, so bile na nedavnih zborih organizirane 4 temeljne organizacije združenega dela: Predilnica, Tkalnica, Plemenitilnica ter Prehrana in oddih. Uprava in energetsko-vzdrževalni obrat pa se organizirata kot Delovna skupnost — Skupne službe. Navedeni deli — zlasti uprava — ne ustvarjajo nove vrednosti, izvršujejo pa dejavnost, ki je pomembna za temeljne organizacije združenega dela. Saj je pravočasno in dobro vzdrževanje strojev in naprav predpogoj uspešne in nemotene proizvodnje. Isto velja tudi za izvrševanje poslov v upravi, kot npr. pravočasna in redna nabava, prodaja, vodenje knjigovodstva in drugo. Bistvena razlika bi bila naslednja: temeljne organizacije združenega dela vrše industrijsko proizvodnjo, izdelujejo novo blago, s tem ustvarjajo novo vrednost ter dosegajo dohodek, katerega potem tudi delijo.

Temeljne organizacije združenega dela upravljajo sredstva, katere jim pripadajo po samoupravnem sporazumu. Zanje se vodi posebno knjigovodstvo ter se jim knjižijo vsi stroški njihovega poslovanja, pa tudi dohodki iz realizacije proizvodov. Skupne službe pa ne ustvarjajo novega proizvoda in s tem nove vrednosti. Zato tudi ne ustvarjajo dohodka. Sredstva za pokrivanje osebnih dohodkov in vseh stroškov svojega delovanja pa dobijo od temeljnih organizacij združenega dela na podlagi samoupravnega sporazuma in po načelu participacije. Tako ureditev je v skladu s splošnim načelom, da mora biti materialni položaj vsakega delovnega človeka odvisen od rezultatov njegovega dela. Bolj vestno in bolj uspešno in ažurno delo skupnih služb je eden od predpogojev za uspešno dejavnost temeljnih organizacij združenega dela. Zato je prav, da se samo v sorazmerju z večanjem dohodka temeljnih organizacij združenega dela večajo tudi sredstva skupnih služb. Temeljne organizacije združenega dela bodo morale skrbeti tudi za obnavljanje in modernizacijo delovnih sredstev skupnih služb, saj je razumljivo, da brez odgovarjajoče strojne opreme vzdrževalci ne bodo mogli uspešno vzdrževati strojev in naprav v temeljnih organizacijah združenega dela.

Z organiziranjem temeljnih organizacij združenega dela pa je narajeno šele del tistega, kar je treba storiti, da se vzpostavi novi sistem samoupravljanja v okviru podjetja.

Kaj bo treba storiti sedaj? Predvsem mora od zadnjega sklepa o organiziranju temeljne organizacije združenega dela, sprejetega na zboru, preteči 30 dni. To je rok, ki ga zahteva zakon in katerega se ne more skrajšati. V tem roku 30 dni pa ima vsak del podjetja pravico vložiti tožbo pri ustavnem sodišču, če bi smatral, da niso izpolnjeni pogoji za organiziranje katerekoli temeljne organizacije združenega dela. V istem roku lahko vsak del podjetja vloži tudi tožbo pred gospodarskim sodiščem, če smatra, da so bile z organiziranjem neke temeljne or-

ganizacije združenega dela kršene pravice delavcev v drugih delih podjetja ali pa interesi podjetja kot celote. Če pride do vložitve tožbe, pa je taka temeljna organizacija že stranka v sporu in tako lahko dokazuje upravičenost svojega sklepa o organiziranju.

Seveda pa v tem vmesnem roku 30 dni ne bo mirovalo celotno delo na tem področju. V tem času bo treba izvršiti potrebne priprave za izvedbo volitev v nove organe upravljanja in izdelati predlog samoupravnega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo.

II. sklepanje samoupravnega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo

Ta faza dela pri oblikovanju novega sistema samoupravljanja ni nič manj pomembna od prve. Mogoče je celo še pomembnejša, saj se s sklenitvijo tega sporazuma postavi osnova za bodoče skupno delo v okviru podjetja.

Temeljna organizacija združenega dela je pravzaprav podjetje v malem: ima lastno proizvodnjo, lastne stroške, dosega lastni dohodek in odloča o njegovi delitvi. V okviru podjetja morata biti najmanj dve temeljni organizaciji združenega dela, ali pa še celo več. Ni možno, da bi bila v okviru podjetja le ena temeljna organizacija. Čim pa imamo več temeljnih organizacij, je nujno potrebno urediti odnose med njimi, določiti načela bodočega medsebojnega poslovanja, usklajevanja celotne dejavnosti, določiti mejo odgovornosti, predvsem pa določiti načela za združevanje sredstev.

Pri tem nam mora biti popolnoma jasno predvsem dvoje:

- da cilj ustavnih dopolnil ni v tem, da se razbije podjetje, in pa,
- da se le z združevanjem sredstev lahko zagotovi načrten razvoj podjetja ter uspešno investiranje. V našem podjetju velja to še prav posebej, saj se je zaradi obstoječih pogojev in možnosti lahko vršila modernizacija strojnega parka le postopoma in nove organizirane temeljne organizacije niso enakomerno opremljene z novo strojno opremo.

Pri tem naj navedemo izvajanje tov. Edvarda Kardelja na skupni

seji predsedstva Zveznega odbora ZZE NOV in predsedstva Zveznega odbora ZRVS v Beogradu dne 19. 9. 1973. Tov. Kardelj je rekel: »Nova ustava terja, da temeljne organizacije združenega dela kot dejanski in pravni nosilec dohodka združujejo svoj dohodek z namenom, da bi združevali svoje delo, zavoljo skupnih razvojnih uspehov in drugih ekonomskih ciljev, ki so povezani z vključevanjem organizacije združenega dela v družbeno gospodarstvo, sloneče na družbeni lastni proizvodni sredstev in na družbenem planu. Temeljne organizacije združenega dela ne morejo obstajati, če se ne združujejo tako s svojim delom kakor tudi s svojim dohodkom, pri čemer prevzemajo ustrezne medsebojne odgovornosti. Ko združujejo svoje delo in dohodek in ko se lotevajo skupnih vlaganj na podlagi svojega in družbenega plana, se hkrati bojujejo za večjo produktivnost skupnega in družbenega dela sploh, s tem pa tudi za skupni večji dohodek. Skupno ustvarjeni dohodek se znova vrača vsaki temeljni organizaciji združenega dela glede na to, koliko svojega tekočega in minulega dela je vložila, le da se bo v tem procesu del dohodka vsekakor razporejal v skladu z medsebojnimi odgovornostmi temeljnih organizacij združenega dela, z njihovimi vzajemnimi jamstvi za solidarnost in vzajemno pomoč itd. Mislim, da je to najmočnejši stimulans za integracijo (Nadaljevanje na 2. strani)

OD — preko 2.200, din

V mesecu septembru, ko so začele delovne enote normalno obratovati, je povprečno izplačani osebni dohodek na zaposlenega v podjetju že presegel višino 2.200,— din ali točneje 2.211,64 din za opravljenih 184 ur.

Po posameznih delovnih enotah pa je osebni dohodek in primerjava z istim mesecem preteklega leta naslednji:

Delovna enota	september 1973	september 72
Predilnica I	1.952,38	1.562,54
Predilnica II	2.187,71	1.600,59
Tkalnica I	1.990,48	1.534,68
Tkalnica II	2.021,—	1.513,30
Plemenitilnica I	2.133,37	1.721,51
Plemenitilnica II	2.154,70	1.636,60
Gravura	2.375,47	1.969,45
VEO	2.482,30	2.021,24
Uprava	2.675,46	2.120,60

Izplačani osebni dohodek se je zvišal za 6,4 % oziroma za 134,41 din v primerjavi z mesecem avgustom letošnjega leta.

J. Š.

Zbori delavcev so potekali večinoma kar v obratih

II. sklepanje samoupravnega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo

(Nadaljevanje s 1. strani)
družbenega dela, za nastajanje sposobnih delovnih organizacij oz. velikih združenj družbenega dela, ki bodo sposobni spremljati razvoj sodobne tehnike in tehnologije in se bojevali za čedalje večjo produktivnost družbenega dela v celoti.

In kdo pripravi predlog samoupravnega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo, in kdo ta samoupravni sporazum sklene?

Predlog samoupravnega sporazuma o združevanju pripravi poseben organ, sestavljen iz delegatov vseh temeljnih organizacij združenega dela, kateri so bili izvoljeni na zborih. Ta predlog se bo nato dal v obravnavo delovnemu kolektivu. Za tem se bodo ponovno sklicali zbori, na katerih bodo delovni ljudje neposredno in enakopravno odločali o sprejemu tega samoupravnega sporazuma oziroma o o njegovi sklenitvi. Če bodo na vseh zboriščih z dvotretjinsko večino vseh delavcev sprejeti sklepi o sklenitvi tega samoupravnega sporazuma, ga bodo posebej določeni pooblaščen delavci podpisali. S tem bo stopil ta samoupravni sporazum v veljavo. Dosedanja komisija za uresničevanje ustavnih dopolnil je pripravila osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju s konkretnimi predlogi za ureditev posameznih vprašanj. Pri tem je treba poudariti, da gre za neobvezne osnutek. Kot že rečeno, bodo dokončni predlog samoupravnega sporazuma izdelali delegati vseh TOZD. Ta predlog se bo nato natisnil in razdelil vsem delavcem, nakar se bo na zboriščih sklepalo o njegovem sprejemu. Tak postopek je v skladu s temeljnimi ustavnimi načeli, da naj o vseh najpomembnejših vprašanjih upravljanja in gospodarjenja odločajo delavci neposredno in enakopravno — praviloma na zboriščih.

V bodoče bo še več takih primerov, da bodo delavci sklicani na zbor zaradi odločanja o posameznih pomembnih vprašanjih. Da pa bi bili ti zbori uspešni in da bi služili svojemu smislu in osnovnemu cilju, je potrebno, da se delavci dobro seznanijo z zadevo, o kateri se bo na zboru odločalo, da izoblikujejo svoja stališča do posameznih vprašanj in z aktivnim sodelovanjem doprinesejo svoj delež k pravilnemu odločanju.

Naj še enkrat poudarimo: temeljna organizacija združenega dela je posebna gospodarska in samoupravna enota z lastnimi sredstvi, z lastno proizvodnjo in z lastnim gospodarjenjem in kot taka stopa v poslovne odnose z drugimi temeljnimi organizacijami. Zaradi tega je s samoupravnim sporazumom o združevanju v delovno organizacijo treba urediti medsebojna razmerja — kot npr.: proizvodni plan, medsebojni promet, cene, odgovornost, jamstvo, poslovanje s tretjimi osebami, vodenje knjigovodstva, združevanje sredstev, investicijsko politiko itd.

V naslednjem naj torej navedemo nekaj predlogov, kako si je ureditev posameznih vprašanj zamislila dosedanja komisija za uresničevanje ustavnih dopolnil.

Uvodoma naj bi bilo določeno, da temeljne organizacije združenega dela prostovoljno združujejo svoje delo in sredstva v delovno organizacijo z namenom, da si tako zagotovijo trajni in skladni ekonomski razvoj in napredek ter ekonomsko in socialno varnost delavcev.

Glede poslovanja s tretjimi osebami (drugimi delovnimi organizacijami) naj bi se določilo, da TOZD Predilnica, TOZD Tkalnica in TOZD Plemenitilnica ne poslujejo samostojno, marveč naj v odnosu do tretjih oseb zanje nastopa podjetje v imenu podjetja, a za račun posamezne TOZD. Le TOZD Prehrana in oddih bo poslovala s tretjimi osebami samostojno.

Glede odgovornosti za prevzete obveznosti naj bi se določilo, da TOZD odgovarja zanje z vsemi svojimi sredstvi. To je določba zakona in je v nobenem primeru ne moremo spremeniti. Za obvezno-

sti, katere bi napram tretjim osebam prevzelo podjetje pod svojim imenom, pa naj bi solidarno in neomejeno odgovarjale vse TOZD. To določilo je prepuščeno samoupravnemu urejanju, vendar je zaradi pogodbene sposobnosti podjetja in pravne varnosti tretjih oseb pravilno, da se v tej obliki vnese v samoupravni sporazum. Seveda pa se v primeru, da se je določena obveznost ene TOZD morala poravnati iz sredstev druge TOZD, smatra tako angažiranje sredstev kot notranje posojilo, katerega je treba čimprej vrniti.

Vsaka TOZD bo imela svoj delavski svet in druge organe upravljanja. Ker pa bo določene zadeve, ki so skupnega interesa, potrebno reševati na ravni podjetja, naj bi se s samoupravnim sporazumom o združevanju formiralo skupne organe upravljanja, sestavljene iz delegatov TOZD. Tak organ bi bil predvsem delavski svet podjetja.

Temeljne organizacije delajo na podlagi gospodarskega plana, katerega sprejemajo za vsako posamezno leto. S proizvodnim planom se morajo prvenstveno zadovoljiti potrebe vseh ostalih TOZD v okviru podjetja. Zaradi tega je pred sprejemom proizvodnega plana treba obravnavati in upoštevati predloge in zahteve posameznih temeljnih organizacij. Temeljna organizacija naj bi smela vršiti promet s tretjimi osebami oziroma jim opravljati usluge le s prostimi kapacitetami, ko so že pokrite potrebe ostalih TOZD v okviru podjetja.

V pogledu medsebojnega poslovanja (notranje realizacije) naj bi se določilo, da se medsebojni promet opravlja z uporabo internih cen. To pa iz razloga, ker je očitno, da neenak konjunktorni položaj na trgu ne daje možnosti vsem TOZD, da pri uporabi tržnih cen dosegajo ustrezen dohodek ob enakem vložnem delu. Uporaba internih cen naj bi bila torej ena od oblik vzajemne solidarnosti. Predlog internih cen se oblikuje na podlagi kalkulacij. Določijo pa se te interne cene s posebnim sporazumom, katerega sklenejo temeljne organizacije.

Temeljna organizacija združenega dela mora imeti svoja sredstva. S sporazumom o združevanju oziroma posebnim sporazumom se razdelijo med TOZD vsa dosedanja sredstva podjetja. Seveda pa se razdelijo med TOZD tudi vse obveznosti. Za vsako TOZD se ugotovi začetno stanje sredstev z začetno bilanco.

Dohodek se ugotavlja za vsako TOZD posebej, in to z zaključnim računom ter s periodičnim obračuni. Vsak strošek se knjiži v breme tiste TOZD, na katere poslovanje se nanaša. Vsa sredstva vsake temeljne organizacije se evidenčno vodijo na posebnih internih računih v knjigovodstvu podjetja. Za temeljne organizacije: predilnica, tkalnica in plemenitilnica naj bi se vodilo skupno knjigovodstvo —

seveda z ločenimi internimi računi, iz katerih mora biti vsak čas razvidno stanje sredstev dotične TOZD. Te temeljne organizacije tudi ne bi imele lastnega žiro računa pri banki, marveč bi obstajal le skupni žiro račun podjetja. TOZD Prehrana in oddih pa bi imel lastno knjigovodstvo in lastni žiro račun.

Ustvarjeni dohodek deli vsaka temeljna organizacija združenega dela samostojno, upoštevajoč seveda zakonske predpise in določila družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov. TOZD naj bi se obvezale deliti dohodek tako, da se zagotovi trajno uspešno poslovanje temeljne organizacije, krepitev ekonomske moči podjetja ter povečevanje osebnega in družbenega standarda delavcev.

Glede združevanja sredstev naj bi se določilo, da so temeljne organizacije samostojne pri razpolaganju s sredstvi, ki jim pripadajo. Zaradi izvajanja načel solidarnosti in zagotovitve trajnega in skladnega razvoja podjetja kot celote pa naj bi se TOZD sporazumele za združevanje sredstev, zlasti za: skupno opravljanje poslov v proizvodnem ciklusu in v blagovnem prometu, skupno investiranje in za druge skupne interese. S tem združevanjem pa se ne morejo odtujevati sredstva od temeljnih organizacij, ki so jih ustvarile. Vse medsebojne odnose v zvezi s prelivanjem oz. koriščenjem sredstev, ki bi bila združena v skupnih skladih, naj bi se urejalo po sistemu internih kreditov. O takem začasnem koriščenju združenih sredstev naj bi odločal delavski svet podjetja, o dokončni uporabi sredstev pa delavski svet tiste TOZD, kateri sredstva pripadajo. Vsakršna sprememba na sredstvih bi morala biti dokumentirana z ustreznimi listinami in sklepi pristojnih organov.

Tudi glede investiranja naj bi veljala podobna načela. Nobeno investicijsko vlaganje se ne bi smelo vršiti brez soglasja tistih TOZD, ki so ustrezna sredstva ustvarile. Predlog dolgoročnega investicijskega programa naj bi pripravil delavski svet podjetja in ga dal v sprejem delavskim svetom TOZD. Na podlagi sprejetega dolgoročnega programa razvoja pa naj bi sprejemal delavski svet podjetja za vsako posamezno leto plan novih investicij in investicijskega vzdrževanja.

Za zaključek naj še enkrat poudarimo, da je te predloge smatrat kot neobvezne. Delegati v skupnem organu za pripravo dokončnega predloga samoupravnega sporazuma o združevanju bi morali vse to podvreči temeljit kritični oceni in za tem izoblikovati končni predlog, ki bo dan v javno obravnavo in nato predložen v sprejem na zboriščih delavcev, ki pa ne bodo mogli biti pred koncem novembra 1973.

Vozniki motornih vozil!

V času od 30. oktobra 1973 do 30. aprila 1974 se z uredbo o omejitvi hitrosti vožnje na javnih cestah (Uradni list SRS 35/1973) omejuje na javnih cestah v SR Sloveniji hitrost vožnje za vsa motorna vozila. Na lokalnih cestah je hitrost omejena na 80 km/uro, magistralnih pa na 100 km/uro. Omejitev ne velja za avtocesto Vrhnika—Postojna.

Še naprej pa ostanejo v veljavi omejitve hitrosti pri vožnji skozi naselje, ter omejitve hitrosti, ki so s posebnimi predpisi določene za avtobuse in tovorna vozila s priklopniki ali brez njih.

Torej, od novembra dalje bomo vozili počasneje. Da ne bo hude krvi, upoštevajte zgornja navodila. Ni odveč, če vas opozorimo tudi na bližajočo se zimsko sezono, ki prinaša s seboj meglo, sneg in poledico, zato pripravite svoja vozila in pregledjte opremo. Prvi sneg nas običajno presenetijo nepripravljene in povzroči veliko nevšečnosti oziroma nesreč.

Zbori delavcev

**Glasovali smo
za organiziranje
TOZD**

Nesreče nas opozarjajo

V obdobju od junija do septembra letos je bilo v našem podjetju 16 nesreč pri delu (8 v obratu I in 8 v obratu II). Podatek je dokaj zaskrbljujoč, saj nam dokazuje, da so nesreče pri delu še vedno zelo pogoste. Komisija za obratne nezgode obrata I in II ugotavlja, da so viri in vzroki nesreč predvsem zaradi neupoštevanja varnostnih predpisov, neprevidnosti pri delu, nepoučenosti na delovnem mestu, neurejenega delovnega okolja in delovnih naprav ter podobno.

Kljub temu, da bi vsi želeli odpraviti poškodbe, je to praktično nemogoče, vsekakor pa jih lahko z dobro organizacijo in vestnim delom zmanjšamo. Truditi se moramo, da bi poškodbe čim manj, saj le-te prinašajo veliko materialno škodo, da o človeškem zdravju sploh ne govorimo.

Doslej smo v našem glasilu poročali le številčne podatke o nesrečah pri delu in na poti, odslej dalje pa bomo posredovali tudi kratek opis nesreč pri delu (nesreče na poti na delo in z dela niso zajete).

Obrat I

Ivan Slapar je zaposlen v VEO. 29. 6. ob 18. uri se je ponesrečil pri nakladanju bombažne bale. Pri dviganju bale mu je spodletelo, tako da je omahnil in z desno roko zadell ob vilice vilčarja, pri čemer si je poškodoval kazalec na desni roki.

Ivan Lužovec in Pajasinovič Dragan sta zaposlena kot strojna ključavničarja v VEO. 14. 9. 1973 ob 8. uri sta se ponesrečila v klorični centrali. Po remontu napajalne črpalke za STEMBLOCK kotel sta črpalko montirala na odgovarjajoče mesto in jo stavila v pogon. Ker je črpalka med stopnjama popuščala, sta jo ustavila in privila vijake, nato pa je dala ponovno v pogon in opazovala, če še pušča. Med obratovanjem je tlačna stran ohišja črpalke počila in je vroča voda 105° brizgnila iz ohišja in opekla Lužovca po sprednji strani telesa, Pajasinoviča pa po rokah.

Dragan Džordžević je zaposlen v VEO pri zunanjih delih. 10. septembra 1973 ob 7. uri se je ponesrečil pri čiščenju strehe nad obratom plemenitilnice I. Ko je nesel smeti, se je spotaknil ob pločevinasti rob tako, da si je pri padcu poškodoval kazalec desne roke.

Miloslav Atanasov je zaposlen v plemenitilnici I kot pomočnik tiskarja II. Dne 10. 9. 1973 ob 7. uri se je ponesrečil v tiskarni. S sodelavcem sta peljala na ročnem vozičku tiskarski valj k nabijalnemu stroju. Pred strojem sta voz obračala in po vsej verjetnosti zavozila v vdolbino na cementnem tlaku, kar je povzročilo, da se je voz z valjem zvrnil. Sodelavec je valj spustil Atanasov pa sam ni mogel obdržati 150 kg težak valj, zato mu je padel na koleno leve noge.

Slavoljub Stamenković je zaposlen v VEO kot premogar II. Dne 8. 9. 1973 ob 13.15 se je ponesrečil v kurilnici. Pri čiščenju peč se mu je posul žareč pepel in ga opeknel na levo roko in vrat.

Helena Ovniček je zaposlena kot vezalka nitij v tkalnici. Dne 23. 8. 1973 ob 19.45 je hotela izprazniti polno kaseto cev, ker je bila izrabljena pločevina, si je s spodnjim robom porezala levo nogo nad členkom.

Djuro Prača je zaposlen v tkalnici I pri notranjem transportu. Dne 30. 8. 1973 ob 10. uri se je ponesrečil pri nakladanju blagovnih valjev pri širokih Rütli avtomatih pri nakladanju valjev, ki so težki približno 50 kg, mu je pomagal sodelavec. Pri dviganju valčka je le-ta zdrsnil na drugo stran in pri tem pritisnil Prača za prst na roki.

Branimir Zavašnik je zaposlen kot strugar bakrenih valjev v gravuri. Dne 5. 10. 1973 ob 7. uri se je ponesrečil pri izbijanju vretena iz ostruženega tiskarskega valja, kjer mu je pomagal sodelavec

Logar. Ko je sodelavec izvlekel vreteno iz valja je na drugi strani Zavašnik prijel vreteno, le-to pa mu je zdrsnilo iz roke in mu padlo na levo nogo.

Obrat II

Jovanka Janjetović je zaposlena kot tkalka. Dne 14. 6. 1973 se je ob 6.15 ponesrečila pri tkalskem stroju. Pri odstranjevanju votkovne niti ji je bilo stroja stisnilo prst med greben in raztezalko, ter ji pri tem poškodovalo sredinec prsta leve roke.

Milka Snedic je zaposlena v predilnici kot predica. Dne 25. julija 1973 se je ob 19. uri ponesrečila pri raztezalnem stroju. Ko je menjavala svitek, je z rokami segla v stroj. Le-ta jo je zgrabil za prst desne roke.

Zoran Mitić in Zoran Stefanović sta zaposlena v plemenitilnici II. Dne 27. 8. 1973 ob 13. uri sta se ponesrečila pri transportu oziroma prevozu blaga iz obrata II na železniško postajo. Ko sta se vračala s tovornjakom iz postaje v podjetje, so na križišču pred Savskim mostom padle iz tovrnjaka dere na cesto, ki so potegnile za seboj tudi Mitića in Stefanoviča. Pri padcu je Mitić izpahlil desno roko, Stefanović pa je zlomil desno roko v zapestju.

Djura Stojičić je zaposlen v tkalnici II kot transporter blaga. Dne 5. 9. 1973 se je ob 19. uri po-

nesrečil v čistilnici blaga. Pri vlaganju valja na stojalo strižnega stroja, mu je valj padel na tla in ga udaril na palec leve noge.

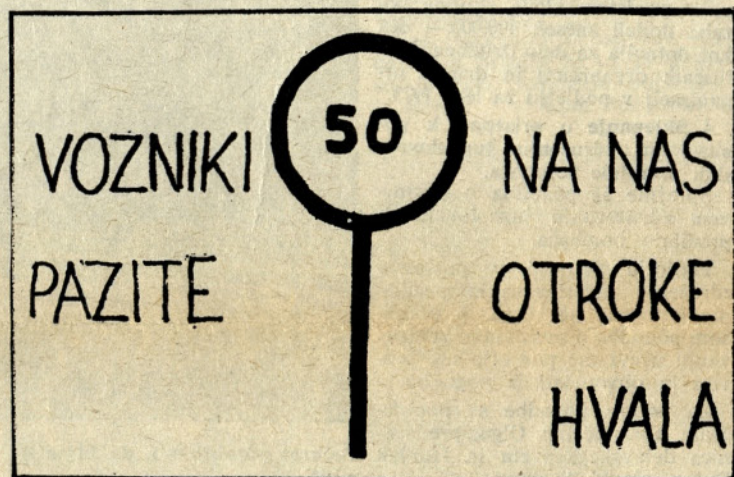
Bosa Grujičić je zaposlena v predilnici kot posluževalka na raztezalnih strojih. Dne 21. 9. 1973 se je ponesrečila pri mikalnem stroju. Po nalogu mojstra bi morala odpeljati prazne cevke od raztezalnih strojev v mikalnico. Imenovana se je po lastni volji zadržala v mikalnici in opazovala potek dela pri mikalnih strojih. Pri tem ji je roka prišla pod penjer in med pokrov mikalnika, ki ji je poškodoval desno roko.

Stanislava Erzar je zaposlena kot tkalka v tkalnici. Dne 20. septembra 1973 se je ponesrečila pri tkalskem stroju. Pri odvijanju blaga je vlečni valj padel na tla in jo udaril na palec desne noge.

Slobodan Tadić je zaposlen v VEO kot strojni ključavničar. Dne 19. 9. 1973 ob 21. uri se je ponesrečil v mehanični delavnici. Ko je vrtal oziroma prevrtal izvrtino, je na koncu izvrtine zgrabil sveder za kolo, ki ga je udaril na sredinec prsta leve roke.

Franc Kovačić je zaposlen v plemenitilnici II. Dne 8. 10. 1973 se je ponesrečil ob 8. uri pri odpiranju sode s kavstično sodo. Pločevina embalaže mu je prerezala zapestje leve roke.

I. A.

Vredno naše pozornosti

Take opozorilne listke so nedavno delili otroci na naših cestah voznikom motornih vozil. Taka akcija je vredna vse pohvale, predvsem pa naše pozornosti do naših najmlajših udeležencev v prometu. Skoraj ni dneva, da ne bi zasledili v naših dnevnikih časopisih poročila o tragični nesreči, pri kateri izgubi življenje otrok. Črna statistika cest nam izkazuje prav žalostne podatke, saj število žrtev nesreč — otrok, vedno bolj narašča. Marsikateri nesreči bi se izognili s previdnejšo, predvsem pa počasnejšo vožnjo skozi mesta in naselja.

M. K.

Tekstilindus Kranj

vas vabi k sodelovanju zaradi možnosti zaposlitve na naslednjih prostih delovnih mestih:

- snemalka
- mikalka
- posluževalka raztezalk
- previjalka osnove
- natikalka votka
- težak I
- premogar I
- razkladalec dohoda blaga
- čistilka prostorov
- transporter

Osební dohodek na teh delovnih mestih se giblje od 1.650.— do 1.800.— din. Najnižji mesečni osebni dohodek v podjetju je 1.500.— din, poprečni osebni dohodek podjetja pa znaša že prek 2.200.— din.

Zaposlenim nudimo:

- v času dopustov možnost letovanja v našem počitniškem domu v Novigradu, Bohinju ali na Krvavcu po ugodnih cenah,
- možnost prehrane (malica, kosilo, večerja) v delavski restavraciji podjetja,
- možnost napredovanja in priučevanja za delovna mesta: tkalka, predica in pletilja,
- perspektive možnosti za samska stanovanja.

Kandidatji za zaposlitev se lahko javijo vsak dan od 6. do 14. ure v kadrovskem sektorju podjetja osebno ali po pošti pismene ponudbe.

L. P.

Sklepi

17. redne seje Delavskega sveta Tekstilne industrije »Tekstilindus« Kranj z dne 18. 10. 1973.

Tehnični sektor naj v sodelovanju z obratovodstvom predilnice in tkalnice prouči možnost ureditve pravičnega snovanja preje oz. navijanja na cevke, da se prepreči mešanje preje.

1. Potrditev zapisnika 16. redne seje Delavskega sveta z dne 25. 9. 1973.

Potrdi se zapisnik 16 redne seje Delavskega sveta z dne 25. 9. 1973 kot je bil predložen z odstavkom, da se sklep pod tč. 2: predlog za podaljšanje sporazuma o prispevku za izgradnjo šol pravilno glasi: Delavski svet soglaša s podaljšanjem sporazuma o prispevku za izgradnjo šol do vključno leta 1976 (Dogovor o dopolnitvi pogodbe o združevanju sredstev za potrebe družbenih služb v Občini Kranj) in s povišanjem prispevka za 15 % v letih 1974–1976).

2. Poročilo in izvajanje investicij v predilnici.

Izvajanje rekonstrukcije predilnice naj se nadaljuje po prvotno predvidenem programu.

Poročilo odbora za varnost pri delu se vzame na znanje kot je bilo predloženo.

Obratovodstvo predilnice naj uredi problem čiščenja sanitarij in kopalnice.

3. Odobritev dotacije sindikalni organizaciji za leto 1973.

Sindikalni organizaciji podjetja se iz sredstev sklada skupne porabe dodeli znesek 400.000.— din kot dotacija za delo družbeno političnih organizacij in drugih organizacij v podjetju za leto 1973.

4. Sklepanje o pristopu k poslovnemu združenju jugoslovanskih predilnic bombaža.

Sprejme se pogodba o poslovnem združevanju jugoslovanskih predilnic bombaža.

Podjetje pristopi v poslovno združenje jugoslovanskih predilnic bombaža kot član. S podpisom pogodbe o poslovnem združevanju prevzame podjetje vse pravice in obveznosti iz pogodbe.

Za podpis pogodbe se pooblašča Abramič ing. Olga, predsednica delavskega sveta in Horjak Dušan, glavni direktor.

Za člana upravnega odbora na vedenega združenja se imenuje Strniša Marjan.

5. Sprememba statuta poslovnega združenja proizvajalcev tekstila in konfekcije Modna hiša Ljubljana.

Potrdijo se spremembe čl. 47, 61, 76, 75, 80 in 87 statuta Poslovnega združenja proizvajalcev tekstila in konfekcije Modna hiša v Ljubljani kot so bile predložene.

6. Določitev novih cen za Delavsko restavracijo.

Podjetje regresira malico (topli obrok) v višini 3,00 din, 2,50 din pa plača zaposleni. Kosila in večerje bodo po ekonomskih cenah.

Predlagane cene veljajo od 1. 11. 1973 dalje.

7. Sklepanje o dodelitvi sredstev za določeno izgradnjo (vzdrževanje počitniških domov).

Delovni enoti Prehrana in odih Tekstilindus se iz sredstev sklada skupne porabe odobri za investicije in investicijsko vzdrževanje Počitniškega doma v Novigradu in Bohinju znesek 223.360,65 dn.

Do prihodnje seje Delavskega sveta se poda točen procentualni odnos med domačimi in tujimi gosti v Novigradu.

8. Sklepanje o dodelitvi kredita za odkup stanovanjske hiše.

Mrak Mariji, delavki v plemenitilnici II se iz sredstev sklada skupne porabe odobri posojilo za nakup hiše v višini 20.000.—din z 2 % obrestno mero za dobo 3 1/2 let in to pod pogojem, da svoje stanovanje izprazni in preda podjetju do 15. 11. 1973.

9. Predlog sprememb samoupravnega sporazuma o načelih in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov.

Potrdijo se spremembe samoupravnega sporazuma o načelih in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov in sicer tako, da se: za prvo in drugo skupino delavcev povišajo kalkulativni osebni dohodki za 150.— din, za tretjo skupino pa za 50.— din in bodo odslej znašali kalkulativni osebni dohodki za prvo skupino 1.050,00 din, za drugo skupino 1.150,00 din in za tretjo skupino 1.500,00 din

Regres za prehrano se prenese iz 8. čl. v 6. člen

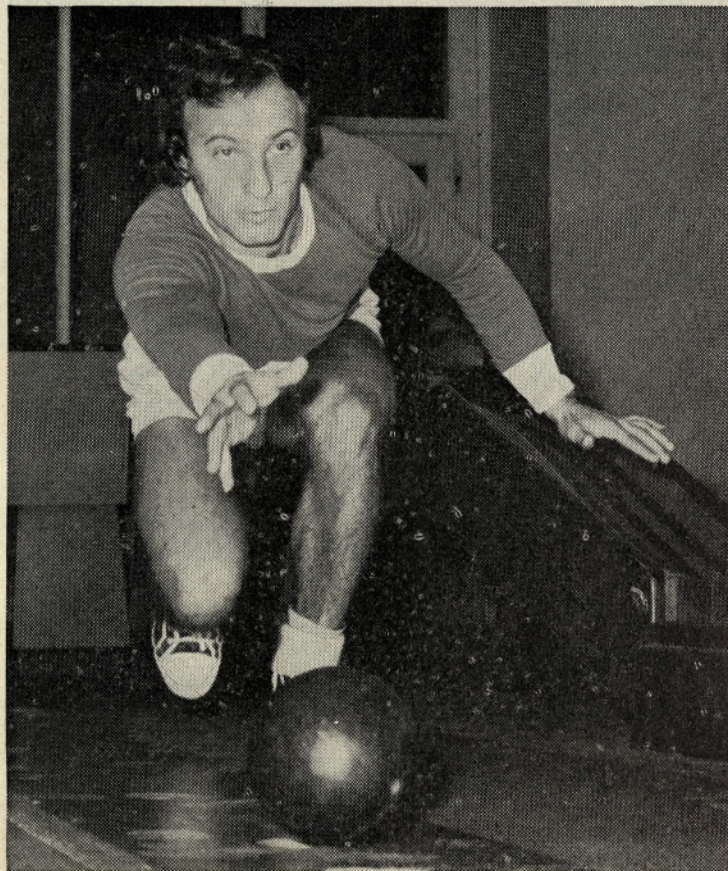
V čl. 7 se pri izračunu faktorja stimulacije v brutto kalkulativnih dohodkih ne upošteva regres za prehrano. V istem členu se doda odstavek, ki vsebuje določilo, da se izračunani faktor stimulacije

pri Poslovnem združenju poveča za 15 %.

Podpisnice sporazuma se obvezujejo, da bodo svojim delavcem

zagotovile za polni delovni čas in normalni delovni uspeh osebne dohodke, ki ne bodo nižji od 1.150,00 din mesečno.

MIRO JENKOLE gorenjski prvak v kegljanju

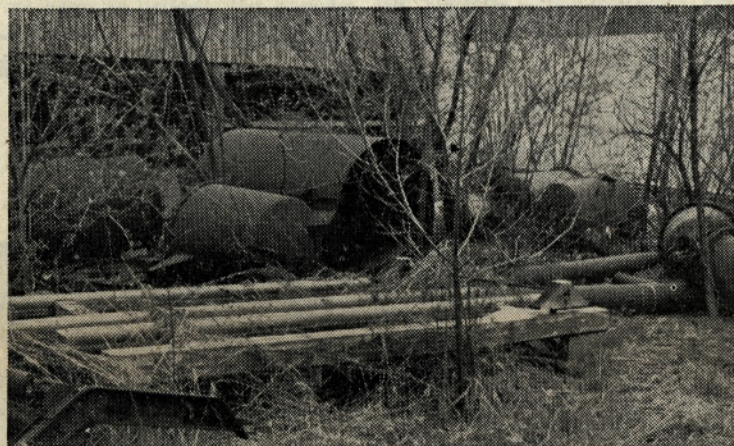

Miro Jenkole, podmojster v tkalnici II je postal letošnji gorenjski prvak v kegljanju med samsamezniki. Z dobrim kegljanjem je premagal in presenetil vse favorite, Gorenjsko prvenstvo se je odvijalo na kegljišču Triglava in na Jesenicah. V obeh nastopih je podrl 2044 kegljev (v Kranju 1038, na Jesenicah 1006). Tretje mesto

pa je dosegel tudi naš član kolektiva Vlado Martelanc s 1986 podrtimi keglji. Oba člana tudi uspešno tekmuje v naši ekipi na raznih kegljaških srečanjih. Na slovenskem prvenstvu v kegljanju je Jenkole dosegel odlično 11. mesto (2030 kegljev) izmed 98 tekmovalcev. Ljubitelji kegljanja mu iskreno čestitamo.

A. O.

Zakaj tako?

Večkrat pozabljamo, da bi se na našem odpadu marsikaj dalo uporabiti.

Varno delo s plinom

(Nadaljevanje iz 9. št. Tekstilca)

Ventili na jeklenkah za propan in butan oz. njuno mešanico so manjši in manj grobe izdelave. Konstrukcija mora jamčiti plinotesnost. Varovalna kapica na ventilu ima namen preprečiti dostop prahu in nesnage. Če se ventil na jeklenki poškoduje, ga uporabnik ne sme sam popravljati, ampak mora o tem obvestiti dobavitelja.

Reducirni ventil — regulator je velikega pomena za normalen odvzem plina in mora zato biti vedno brezhiben. Morebitno napako ali okvaro je treba dati v popravilo strokovnjaku ali pa reducirni ventil zamenjati z novim.

Dovod plina iz jeklenke do gorilne ali kurilne naprave omogočimo po gumijasti cevi ustreznega premera. Čim opazimo določeno spremembo na dovodni cevi, je najbolje, da jo takoj zamenjamo z novo. Pri zamenjavi jeklenke pa je treba preizkusiti z milnico tudi priključek na štedilnik ali peč.

Pravila previdnosti pri ravnanju z jeklenko:

1. Plinska jeklenka z utekočinjenim plinom ne sme biti nikoli napolnjena do vrha.

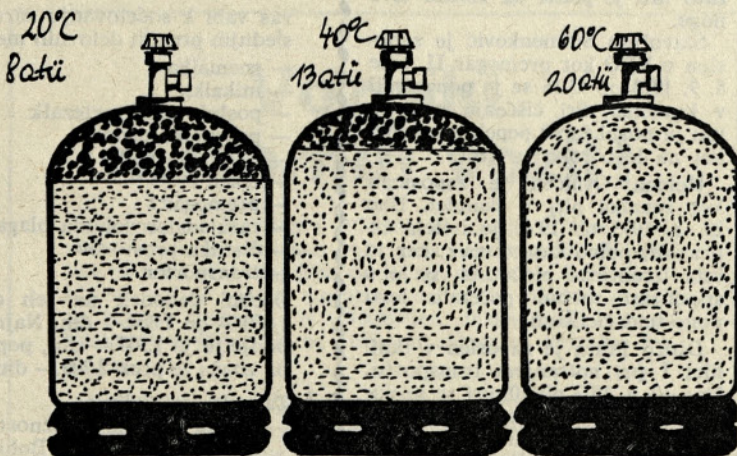
2. Polnih jeklenk z utekočinjenimi plini ne smemo v nobenem primeru segrevati preko temp. + 50 st. C.

3. V na pol prazni jeklenki z utekočinjenim plinom ali jeklenki v kateri je še nekaj tekoče faze, bo parni tlak plina nad tekočino bolj zmerno naraščal glede na povečano temp.

4. Jeklenka z utekočinjenim plinom mora med odvzemom plina stati pokonci. Le-ta oddaja preko svojega ventila vedno le plinsko

z ventilom navzdol, pa brizga iz ventila tekoča faza.

5. Če jeklenko s propanom in butanom gibamo, tekoča faza pri iztekanju prične takoj izparevati. Pri tem je potrebna toplota iz okolice, katera se začne ohlajevati. Če pridemo pri tem v dotik s tekočo fazo plina, lahko dobimo zmrzline.

Drobne pike kažejo tekočo fazo, debelejša pa pomenijo plinsko fazo

fazo, ki se nahaja nad tekočino. V jeklenki se doseže ravnotežje pri odvzemu plina, ker ga prav toliko odda tekoča faza. Če jeklenka leži vodoravno, ali je obrnjena

6. Poškodovanih ventilov ne sme popravljati sam uporabnik, ampak jo mora vrniti dobavitelju, čeprav je še polna in sporočiti okvaro na ventilu.

Eksplodizija, npr. v kuhinji: nastane, če iztekajoči plin prepozno prižgemo na plinskem rešju. Ni nujno, da pride do rušilne eksplozije, nastali plamen pa nas lahko oplazi po obrazu, rokah ali laseh in s tem povzroči opekline...

Plamen, ki nastane zaradi uha- janja plina pri štedilniku, pogasimo, če jeklenko takoj zapremo. Mešanica propan-butana z zrakom se vname že pri najmanjšem plamenčku, potem pa eksplozivno zgori. Zračni pritisk naraste tako sunkovito, da raznese okna, vrata, zidove itd.

Plin, ki gori, ni tako nevaren kot plin, ki uha-ja in je zmešan z zrakom. S treznim ukrepom nesrečo preprečimo; hladno jeklenko takoj prenesemo iz ogroženega prostora na prosto. Plin, ki se je vžgal, pa pogasimo takole: z mokro krpo primemo ventil in ga zapremo. Če se je jeklenka segrela, jo ohladimo z vodo in odnesemo iz prostora. Gašenje je možno tudi s CO₂ gasilnimi aparatji in z aparati na prah. Kakšna je koncentracija plinov, ki uha-ajo iz jeklenk, lahko ugotavljamo z detektorji, ki jih izdeluje Zmaj Ljubljana.

Z vestnim ravnanjem se lahko izognemo nesrečam.

Glavni preventivni zahtevi sta: 1. Pravočasna kontrola, da plin ne uha-ja,

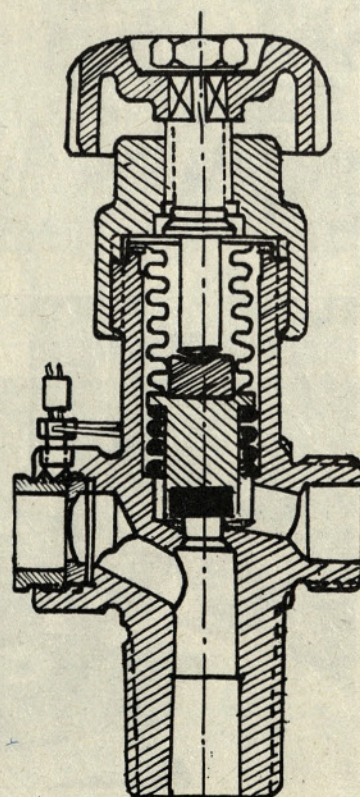
2. Nenehno prezračevanje prostorov, kjer uporabljamo plin.

Pri vsaki menjavi je treba kontrolirati tesnilko pri regulatorju!

Otroci naj se ne igrajo s plinsko opremo!

Jeklenke ne smemo postavljati ali hraniti v prostoru, ki je nižji od okoliškega terena!

Ne jo postavljati v bližino peči, na sonce ali h kakemu drugemu toplemu viru!

Ventil pri jeklenki za propan in butan

Kadar prekinemo z uporabo plina, zapremo ventil na jeklenki!

Plinsko napravo dajemo na pregled najmanj enkrat na dve leti!

Okvaro na plinski jeklenki naj odstrani dobavitelj!

Odličen uspeh naših kegljačev

VI. kegljaška tekstiliada v Celju

Letošnji prireditelj VI. kegljaške tekstiliade je bilo podjetje »Metka« iz Celja. Organizator za služi vso pohvalo, saj je celotna prireditev odlično uspela. Nastopilo je 28 ekip iz mnogih tekstilnih podjetij Slovenije. Naši tekmovalci so zmagali ekipno in v vseh ostalih kategorijah tako kot sledi:

pilo je 28 ekip iz mnogih tekstilnih podjetij Slovenije. Naši tekmovalci so zmagali ekipno in v vseh ostalih kategorijah tako kot sledi:

Popolna zbirka s prehodnim pokalom za vsa prva mesta na kegljaški Tekstiliadi

Naša najboljša med posamezniki. Marinka Farčnik in Vlado Martelanc

I. Borbene igre

1. mesto ekipa Tekstilindus 851 podrtih lesov, 2. mesto ekipa MTT Maribor 819 podrtih lesov, 3. mesto ekipa Almira Radovljica 813 podrtih lesov.

II. Dvojice

1. mesto Martelanc — Jenkole Tekstilindus Kranj 1989 lesov, 2. mesto Kačič — Čede Metka Celje 1914 lesov, 3. mesto Ločniškar — Justin Toper Celje 1780 lesov.

III. Posamezniki — ženske:

1. mesto Marinka Farčnik Tekstilindus Kranj 432 lesov, 2. mesto Eker MTT Maribor 418 lesov, 3. mesto Petač Rašica Ljubljana 407 lesov.

Ostali dve naši predstavnici sta se uvrstili takole: 9. mesto Česnova s 376 lesi in Lambergarjeva s 370 lesi; vsekakor tudi lep uspeh med 74 tekmovalkami.

IV. Posamezniki — moški:

1. mesto Vlado Martelanc Tekstilindus Kranj 1046 lesov, 2. mesto Kačič Metka Celje 1036 lesov, 3. mesto Pinter Juteks Zalec 964 lesov, 4. mesto Jenkole Tekstilindus 943 lesov.

V tej kategoriji je nastopilo 166 tekmovalcev. Borba za prvo mesto je bilo zelo zagrizena, vendar je naš Martelanc vseeno premagal renomiranega tekmovalca Kačiča iz Metke Celje. Tudi ostali naši tekmovalci so zasedli visoke uvrstitve: Jenkole je pristal na 4. mestu, Bizjak na 16., Kert je bil 33. in Cvirn 35.

EKIPNO ŽENSKO:

Nastopilo je 22 ekip. Naše tekmovalke v postavi Farčnik, Česen in Lambergar so zasedle prvo mesto z rezultatom 1178 podrtih lesov. Drugo in tretje mesto sta zasedli ekipi MTT I in II iz Maribora.

EKIPNO MOŠKI:

Nastopilo je 28 ekip. Prvo mesto so osvojili naši tekmovalci z očitno prednostjo 176 podrtih lesov. Drugo mesto je zasedla ekipa Metke Celje, tretje pa ekipa Toper Celje.

Naši tekmovalci so tako postali ekipni prvaki za leto 1973, z rezultatom 135 točk, druga je bila ekipa MTT Maribor z rezultatom 79 točk in tretja Metka Celje, z rezultatom 73 točk.

Iz naštetih rezultatov je razvidno, da je bila zmaga naših poploma zaslužena. Za prva mesta so prejeli naši kegljači lepe pokale — kristalne vaze, kot ekipni prvaki pa so osvojili tudi prehodni pokal.

Športni aktiv našega podjetja čestita kegljačem k odlični zmagi na VI. kegljaški tekstiliadi 1973 v Celju.

I. J.

Naša ekipa na šahovskem turnirju

Tudi v šahu Tekstilindus prvi

V okviru VII. letnih športnih iger ObSS Kranj se je v mesecu oktobru vršil ekipni šahovski turnir. Sodelovalo je 10 ekip. Igralo se je po liga sistemu — to se pravi vsaka ekipa z vsako. Premočno je zmagala naša ekipa v postavi: Paunov Finančo, Vojčič Ratko, Podgornik Adolf in Kocev Drago. Rezultati posameznih srečanj so bili: proti Savi 3:1, Iskra 3:1, Poklicna šola 3 1/2:1/2, Cestno podjetje 4:0, Živila 3 1/2:1/2, Zavarovalnica Sava 3:1, IBI 3:1, Projekt 4:0, Komunalni servis 3:1.

sprotne premagala. Naša ekipa je tako dobila prehodni pokal.

19. 10. 1973 pa se je vršil šahovski brzoturnir za posameznike. Turnirja se je udeležilo 22 članov iz raznih delovnih organizacij. Tudi na tem turnirju so se naši šahisti dobro odrezali. Drugo mesto je zasedel Kocev, tretji je bil Vojčič, peti Paunov in deseti Podgornik. Paunov in Podgornik sta imela malo smole, saj bi se po njihovi sposobnosti morala bolje uvrstiti. Prvo mesto med posamezniki je zasedel Lazar Drago — Živila Kranj.

Naši športniki so na tem tekmovalcu osvojili že tri prva mesta in sicer: balinanju, nogometu in šahu.

Adolf Podgornik

Kapetan naše ekipe Ado Podgornik

Brezdelje in tretje obdobje

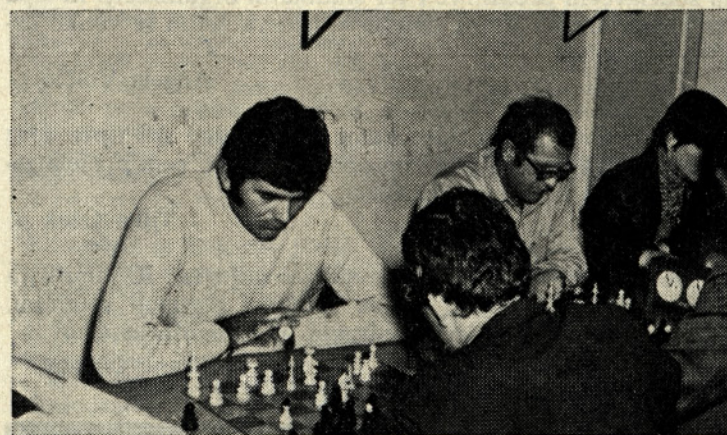
Verjetno ste se začudili naslovu, saj nihče od nas ne prizna, da del svojega časa prebije v brezdelju, vprašanje pa je tudi, če je beseda »brezdelje« ustrezna. Z besedo »brezdelje« namreč označujemo nov pojav, ki je postal resnično prisoten komaj v zadnjih dvajsetih letih, a je vse bolj pomemben. Gre namreč za čas, kateri nam je na razpolago vsak dan, vsak teden, mesec ali leto, ki izhaja iz pravic, katere imamo iz delovnega razmerja, oziroma čas, kateri nam še ostaja po opravljeni nujni potrebi pridobitveni dejavnosti za naše preživljanje in obstoj.

Nekateri za ta čas uporabljajo besedo »prosti čas«, naši sosedi z juga pravijo temu času »dokolica«, severni pa »freizeitgestaltung«. Toda vsem tem besedam manjka prava vsebina in pomembnost. Če bi dobesedno prevedli francoski in angleški besedi, bi pomenilo tudi lenoba. Ta beseda pa je v zavesti Slovencev še vedno eden glavnih grehov. V bistvu pa gre pri stvari za to, da bi se tako pridobljeni čas ne tratil v lenobi, marveč naj bi predvsem služil našim čisto osebnim potrebam in htenjem po zadovoljevanju potreb po osebnem izživljanju v svobodnem ustvarjalnem delu in aktivnostih, ki nas posebno veselijo, no-

tranje bogatijo in najbolj zadovoljujejo. Gre torej za zadovoljevanje naših čisto osebnih, praviloma »višjih« potreb po duševnih ali telesnih aktivnostih ali duševni ustvarjalnosti, kar vse skupaj, žal spet s tujko, imenujemo rekreacija. A tudi to besedo »rekreacija« pomensko preveč ostro pojmujejo in jo povezujejo zgolj s telesnimi aktivnostmi. V resnici pa je rekreacija preživljanje prostega časa v mnogoštevilnih duševnih ali telesnih dejavnostih, ki se jih udeležujemo posamezno ali v skupini. Pomembno je le to, da te dejavnosti vsebujejo socialne ali kulturne ali sploh kreativne prvne, ki jih pogrešamo v našem vsakdanjem poklicnem delu. Rekreacija mora plemeniti naš čustveni svet in bogatiti naše osebne izkušnje. Pomagati mora k boljše medsebojnemu sodelovanju, večjemu razumevanju med ljudmi in krepiti osebno odgovornost. Živimo v obdobju, ko je veliko prostega časa ali brezdelja in takega časa bo še več, kajti družba bo potrebovala vedno manj združenega dela za proizvodnjo nujno potrebnih dobrin, medtem ko se sedemurni delovni čas, proste sobote in poprečno tritedenski dopust že vsakdanja resničnost. Vendar se žal tej resničnosti nismo primerno

prilagodili, kajti pridobljenega časa ne znamo primerno in koristno uporabiti. Ta čas postaja problem, ki dobiva že težje socialne dimenzije. Vedno pogostejši so pojavi, da se prosti čas troši v raznih asocijalnih ali celo antisocialnih razvadah. Razen športnih organizacij, ki so pridobile širše množice k udeleževanju (npr.: akcija »trim«), je veliko premalo pobud k zdravemu in ustvarjalnemu izkoriščanju prostega časa, s katerim razpolagamo.

Ljudje pogosto sami ne vedo, kam s prostim časom. V šoli jih na to niso dovolj pripravili. Še manj pa je bilo priložnosti potem, ko so zapustili šole in so se tudi v svojem prostem času popolnoma prepustili brezobzirnemu toku življenja v potrošniški družbi. No, kajti ta družba še naprej vneta skrbi, da bi ljudje imeli kam v svojem prostem času. Gostilne, bistroji in kavarnice so zrastle in še rastejo vsepovsod, da je veselje. Barske predstave so na tekočem traku in za duhovno kulturo pripravijo nekajkrat na leto kakšen »Big show«, kmečko ohcet ali popevkarski festival. Književnost uspešno nadomešča stripi in poceni romani. Industrija iz prostega časa brezobzirno kuje dobičke. Za človeka je vse poskrbljeno.

Vojčič Ratko med napetim dvobojem

Brez njegovega aktivnega in ustvarjalnega sodelovanja. Celo proti njemu in njegovi volji, proti njegovemu zdravju.

Kaj zato? Samo da je denar, denar, denar...

V takem vzdušju se postavlja vprašanje ne samo, kako ustvarjalno in koristno uporabljati prosti čas, temveč, kako ta čas koristno uporabiti z moralno-etičnih in socialnih vidikov. O tem vprašanju ni bilo veliko napisanega.

V takih razmerah pa je problem prostega časa za ljudi v tretjem obdobju še mnogo bolj pereč in zapleten. Po upokojitvi ima človek naenkrat na razpolago veliko časa, ki ga lahko uporablja kot ve in zna. Naenkrat se mu uresničujejo

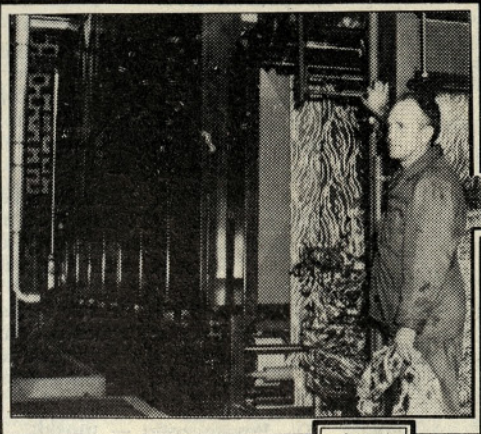
vse sanje, o katerih je sanjal vsa leta napornega dela ter raznih družbenih obveznosti. Prosto lahko razpolaga s časom. Vstane kadar hoče, gre kamor se mu zljubi, nič več ga ne obvezuje ne služba, ne sestanki, celo otroci in družina ne. Popolnoma je svoboden. Žal se ta svoboda prav kmalu sprevrže v breme. Čim starejši je, tem več je stvari, ki jih ne potrebuje in praznina časa se vse bolj poglablja. Človek takega brezdelja, take svobode, sploh ni navajen. Vse do upokojitve je imel natančno odmerjene dolžnosti za večino dneva, za sedem, osem ur na dan. Ostanek dneva pa je izpolnil s spanjem ali s posebej kupljeno zabavo (Nadaljevanje na 6. strani)

Nagradna križanka

NAGRADE:
1. 30,00 din
2. 20,00 din
3. 10,00 din

Rešitev oddajte najkasneje do 30. novembra 1973 v skrinjice pri vratarju ali v uredništvu Tekstilca

SESTAVIL J. J.	BELOKOŽA SUŽNJA V SULTANOV PALACI	SANJAC	SUHO- CVETKA	NASPROTNO OD DOL	VRSTA VRBE	VRSTA PRALNEGA PRAŠKA	DODATEK K POGOBBI	REDKA KOVINA BELE BARVE	BERITE TEKSTILCA	VRSTA DREVESNEGA ZAJEDAVCA	PRIPRAVE ZA ORANJE	SKRČENJE SRCA	POPOLEN	HRVAT. FILM. IGRALKA (CINCE)	Ž. IME (STUPICA)
IZVIRNIK															
OCETNJAVA															
BREZ MORALE															
ST. RIMSKI BOG OGNJIŠČA				ENOJNO	SPIŠ MESTO V ITALIJI										
SLAVEN ITALIJANSKI NOGOMETNI KLUB						SARAJEVO RADIJSKI SPREJEMNIK								VELIKA ITALIJANSKA LUKA	JUNAK DICKENS- VEGA ROMANA (... TWIST)
GORA V JULIJCIH						PROGRES TANKA SVILENA TKANINA									
1000 VATOV								NABOJ ZA PUŠKO							
LUKA V IZRAELU								MADŽAR- SKI PESNIK							
								BOLEČINE V NOSU ŽIVČENSKI							
								GEOMETR. TELO							
								IN TAKO NAPREJ OGRAJENA CESTA							
								REDKA KOVINA DIŠAVA VONJAVA							
								DELO ZAPISKAR- JEV MEDNAROD. BEGUNSKA ORGANIZAC.							
								ODŽAGAN KOS DEBLA ADRIA AVIOPROJET							
								DELI TELESA							
								KOPNO OBDANO Z MORJEM							

ZAHVALE

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem predilnice I ter sindikalni organizaciji za lepa in bogata darila. Vsem članom kolektiva želim še veliko delovnih uspehov.

Angela Volčič

Izvršnemu odboru sindikalne podružnice DE uprava se lepo zahvaljujem za denarno pomoč, katero sem prejela zaradi moje dolgotrajne bolezni.

Tilka Ožek

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem IO sindikata VEO za lepo darilo, ki mi bo ostalo v trajnem spominu. Vsem skupaj želim mnogo zdravja in delovnih uspehov.

Franc Čimžar

Ob prerani izgubi mojega dragega očeta

JANEZA OREHARJA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam iz ekspedita v obratu I za denarno pomoč, za izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

hčerka Marija Golob z družino

Ob smrti mojega očeta

PETRA KOŠNIKA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem skladišča gotovega blaga obrata I za poklonjeni venec, izrečeno sožalje in spremstvo na zadnji poti.

sin Peter Košnik

Brezdelje in tretje obdobje

(Nadaljevanje s 5. strani)

vo, ki mu jo je ponujala in oskrbela družba. V tem času človek nikoli ne pomisli na starost. Kaj, da bi se moral na starost še učiti! Vendar starost sama od sebe pride. Morda sam osebno niti subjektivno, niti objektivno še ni bil star. Star je bil samo po nekem predpisu in zaradi tega predpisa je moral v pokoj. Spočetka se je celo veselil tega, vendar samo do trenutka, ko je moral vložiti prošnjo za upokojitev. Po upokojitvi je kaj kmalu spoznal, da zabava in rekreacija, ki jo družba fabrica zanj, ni več tako privlačna kot nekoč. Spoznal je, da je ta zabava samo za mlade. Na starejše se namreč ne ozira. Spoznal je tudi, da mladina pravzaprav ne mara starosti. V najboljšem primeru jo komaj trpi ali še to na primeren oddaljenosti.

Neupoštevanje starosti s strani mladosti se občutja na vsakem koraku, a tega skoraj ne opazimo, niti ga ne občutimo, ker je to postalo že sestavni del naše izkrivljene moralno etične konvencije, v kateri ima starost točno določeno mesto neke na robu družbe, lahko bi rekli v neke vrste getu. Kdo se danes vpraša, zakaj so vstopi in izstopi v avtobusih in vlakih tako nerodni in visoki? Komu je že padlo v oči, da v dvigalu ni nobene sedeža, da v sanitarijah in kopalnicah ni oprijemal in podobno. Časopisi izhajajo z ogromnimi naslovi in vedno drobnejšem tisku v samem tekstu, ki ga starejši težko berejo. Podobno je s knjigami. Primerov je še in še. Vprašanje je, kako opozoriti to našo vedno se

pomlajujočo družbo, da bi se resnično zavedala, da so ljudje tretjega obdobja popolnoma naravni in integralni del naše družbe in da je zato treba temu primerno prilagoditi obstoječe družbene strukture, da bi bili tudi starejši ljudje polno deležni standarda, ki smo ga (tudi z njihovim delom) že dosegli, bo najbrž ostalo neodgovorjeno.

Vprašanje starosti in staranja še vedno vse preveč odlagamo na ramena zdravstva in zdravnikov. Znano je dejstvo, da starost kaj rada spremlja bolezen, ki v teh poznih letih pogosto postane kronična. Zato potrebuje tudi bolj ali manj stalen zdravniški nadzor. Žal pa ta »kronična bolezen« po nepotrebnem pridobiva vse večje dimenzije v glavah prizadetih, dokler ta bolezen ne postane njihovo osrednje eksistenčno vprašanje, prava obsesija. Človek postane vse bolj in bolj odvisen od zdravil, od tablet, ki mu jo nudi zdravnik. Vse manj pa išče v sebi moči, da bi v polni meri izkoriščal, kar mu še ostaja, le tega je še veliko ostalo kljub takozvani kronični obolenosti.

Izhod iz tega labirinta je samo in zgolj aktivnost. V ustvarjalnem smiselnem delu, v stalnem izkoriščanju vsega znanja spretnosti in sposobnosti ter angažiranje za vse mogoče telesne in duševne dejavnosti, z načrti za jutrišnji dan in ne v žalosti za izgubljenim včeraj, saj se nikoli več ne povrne. Ni nujno, niti potrebno, da bi koga silili, da bi delal v svojem po-

klicu daleč tja v pozna leta. Morda ga njegov poklic v resnici niti ni veselil. Z upokojitvijo pa se vsakemu v resnici odpirajo vse možnosti za preobrazbo dela v popolnoma svobodno dejavnost, brez prisile nuje svojih eksistenčnih potreb, če bi znal čas, ki mu ga je prinesla upokojitev, izkoristiti v taki ustvarjalni samodejavnosti in če bi ji bilo okolje bolj naklonjeno.

Delo — aktivnost je človeku potrebna zato, da lahko živi, zato da je zdrav, zato da je človek. Delo je pa tudi mnogokrat tudi breme. Delo v času brezdelja, ko te nobeden ne kontrolira, nobeden ne sili, koliko in kdaj moraš narediti. To delo bi postalo resnično svobodno. Tako delo bi morala družba spodbujati. Gre predvsem zato, da bi v času, ki ga imajo stari ljudje na razpolago, dali več vsebine, smisel.

Zdaj so v manjšini tisti stari ljudje, ki so veliko življenja preživeli v tesnem stiku z naravo in pa tisti, ki so v življenju ustvarjalno, miselno delali. Vsem ostalim pa je potrebno pomagati, jih motivirati, da očuvajo ali zopet najdejo smisel življenju, kajti samo tisti, ki vidijo smisel v življenju, tudi smrt ni več tako strašna, ker se zavedajo, da je sestavni del življenja.

Mislím, da je potrebno, da se vsi zamislimo nad tem, kajti danes smo mladi, polni energije, jutri pa bomo stari, zapuščeni, odveč in čaka nas ista usoda.

A. R.